

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

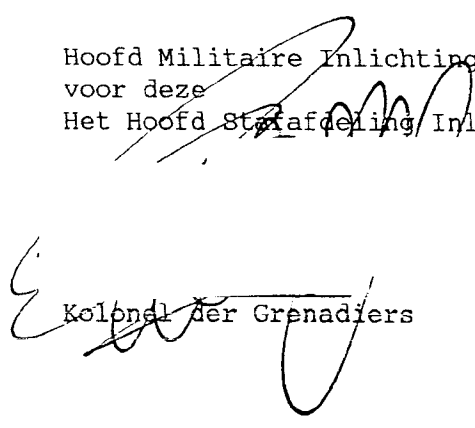
-Aan:
Zie verzendlijst.

Telefoon 070 - 318 81 88
Telex 32374 KYDER/BIV NL
Telefax 070 - 318 79 51

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/91/095/5036	21 oktober 1991
Onderwerp Joegoslavië: recente ontwikkelingen (nr 82/91)			

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

Kolonel der Grenadiers

Bijlagen	Bezoekadres	Doorkiesnummer
één	Kalvermarkt 28 's-Gravenhage	070 - 318 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/91/095/5036 , d.d. 21 oktober 1991

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Inlichtingendienst Buitenland

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken ✓
t.a.v. AMAD

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST

JOEGOSLAVIE
Militair-politieke situatie
82/91

(Afgesloten 211200 OKT 1991)

Kroatië

In Kroatië is de afgelopen dagen opnieuw sprake geweest van hevige gevechten in een aantal omstreden regio's. De Kroatische autoriteiten beschuldigden het federale leger (JNA) ervan donderdagavond een nieuw offensief te hebben ingezet. Met name uit Slavonië (rond de plaatsen Nova Gradiska en Jasenovac) en de streek rond Dubrovnik werden zware beschietingen gemeld. Daarnaast werd zaterdag onder meer een olieraffinaderij in Sisak (Banja) in brand geschoten. Naar verwachting zal hierdoor het reeds nu bestaande tekort aan brandstof voor particulieren (en mogelijk ook voor de JNA) verder worden verscherpt.

Zaterdag kondigde de JNA-leiding voor Kroatië eenzijdig een staakt-het-vuren af. De Kroatische president Tudjman beval de Kroatische (para-)militaire eenheden dit bestand eveneens in acht te nemen. Hij stelde echter het opheffen van de blokkade van JNA-installaties afhankelijk van het gelijktijdig opheffen van de blokkade van Kroatische havens, steden en het luchtruim door de JNA en andere federale instellingen, hetgeen stuitte op een heftig protest van de kant van het federale (romp)presidium. Overigens hebben deze bevelen weliswaar geleid tot een tijdelijke afname in de gevechten, maar zijn de vijandelijkheden in de loop van zondag weer opgeleaid.

Dit weekeinde is een konvooi onder EG-supervisie erin geslaagd de belegerde stad Vukovar (Slavonië) te bereiken en een aantal zwaar gewonden te evacueren. Dit gebeurde ondanks grote problemen bij het bereiken van overeenstemming met alle strijdende partijen omtrent de transit van het konvooi, dat bovendien op de terugweg beschoten werd. Als reactie op de geslaagde evacuatie hebben de Kroatische autoriteiten ingestemd met de hervatting van de ontruiming van de overgebleven eenheden van de JNA uit de Borongaj-kazerne in Zagreb. Beide ontwikkelingen vormden onderdeel van een reeds op 8 oktober tussen de JNA in Kroatië en Kroatische autoriteiten gesloten overeenkomst, maar konden door de voortdurende tegenstellingen over de concrete uitvoering van dit akkoord niet eerder worden verwezenlijkt.

Internationale vredesinspanningen

Vrijdag is in Den Haag een nieuwe zitting gehouden van de EG-vredesconferentie over Joegoslavië. Naast Tudjman, zijn Servische collega Milosevic en federaal minister van Buitenlandse Zaken Loncar, waren op Servische aandrang alle leden van het federale presidium hierbij aanwezig. Opmerkelijk was dat minister Van den Broek voorafgaande aan de plenaire zitting had geëist dat zowel het presidium (de formele opperbevelhebber van de JNA) als Milosevic en Tudjman opnieuw het bevel zouden geven tot een staakt-het-vuren aan alle onder hun gezag staande eenheden. Tevens eiste hij dat Tudjman opdracht zou geven tot het opheffen van het beleg van de JNA-installaties en dat de JNA zich opnieuw zou verplichten tot terugtrekking uit Kroatië. Deze elementen vormen onderdeel van eerder gemaakte afspraken, die echter vervolgens waren genegeerd. Alle betrokkenen hebben ingestemd met de eisen van Van den Broek, waarna de zitting werd geopend. In de praktijk is echter opnieuw gebleken dat de betrokken partijen

zich niet aan deze bevelen hebben gehouden, hetgeen door het weer opslaan van de strijd dit weekeinde werd onderstreept.

Tijdens de zitting van afgelopen vrijdag presenteerde conferentievoorzitter Carrington namens de EG een ontwerp voor een verdrag tussen de Joegoslavische deelstaten. Volgens dit verdrag zou het land worden omgevormd tot een associatie van soevereine, onafhankelijke republieken binnen hun huidige grenzen. Deze zouden een interne vrije markt scheppen. In dit kader zouden zij onder meer een gezamenlijk ministerie van Economische Zaken en een arbitragehof oprichten, die beide geleid zouden moeten worden volgens eenzelfde roulatiesysteem als nu voor alle federale instanties geldt. Volgens het voorstel kunnen de republieken zelf beslissen over samenstelling en omvang van hun eigen defensie-organisatie, maar zouden zij streven naar coördinatie van hun buitenlandse beleid. Binnen deze republieken zouden minderheden bijzondere culturele en politieke rechten krijgen. Waar minderheden geografisch geconcentreerd zijn, zouden zij een grote mate van politieke autonomie, inclusief eigen rechtspraak en politiemacht, verkrijgen.

Zowel Milosevic als later ook het Servische parlement hebben zich tegen deze voorstellen gekeerd. Milosevic stelde dat het betreffende ontwerp een legitimering van de Kroatische politiek vormde. Bovendien stelde hij dat de huidige binnengrenzen in Joegoslavië niet op democratische wijze vastgesteld waren en dat derhalve een referendum in heel Joegoslavië vereist zou zijn om over dit ontwerp te beslissen. Het belangrijkste Servische bezwaar was waarschijnlijk dat het EG-voorstel niet alleen de Servische minderheid in Kroatië de mogelijkheid tot aansluiting bij Servië zou ontnemen, maar ook ruimte zou bieden voor autonomie van de minderheden in Servië zelf. Hierbij moet in eerste instantie worden gedacht aan de door Servië onderdrukte grote Albanese meerderheid in Kosovo, dat door Servische nationalistena als het "hartland" van Servië wordt beschouwd. Het is echter zeker niet uitgesloten dat andere geografisch geconcentreerde minderheden in Servië (Hongaren, Moslims) ook zouden aandringen op autonomie.

De Sloveense minister van Buitenlandse Zaken Rupel heeft verklaard dat vijf van de zes republieken bereid zijn het ontwerp als basis te nemen voor verdere discussie. Dit zou erop wijzen dat Montenegro, in het verleden een trouw bondgenoot van Servië, zich niet bij de Servische bezwaren heeft aangesloten. In dit verband is vermeldenswaard dat de Kroatische pers dit weekeinde meldde dat ook het Montenegrijnse parlement zich zou hebben uitgesproken voor onafhankelijkheid van Joegoslavië. Vooralsnog kunnen deze berichten echter niet bevestigd worden en moet ervan worden uitgegaan dat Montenegro in essentie de Servische lijn zal blijven volgen.

Overigens heeft Carrington gesteld dat de conferentie ondanks de Servische opstelling zal doorgaan. Hij stelde voor 25 oktober een nieuwe plenaire zitting in het vooruitzicht en sprak de hoop uit dat in de tussentijd een antwoord op de Servische bezwaren zou kunnen worden gevonden, mogelijk door de arbitragecommissie van vijf EG-juristen die in het kader van de conferentie actief is. Het lijkt echter onwaarschijnlijk dat deze commissie in staat is de Servische politici te winnen voor een ontwerp dat strijdig is met de strategische belangen van Servië.

De speciale afgezant van de Verenigde Naties voor Joegoslavië, Vance, heeft dit weekeinde verslag uitgebracht van een reis langs alle hoofdsteden van Joegoslavische republieken. Als belangrijkste conclusie presenteerde hij dat het door de VN uitgevaardigde wapenembargo op grote schaal en kennelijk ongestraft wordt

geschonden. Een van de belangrijkste oorzaken hiervan acht hij het feit dat er naar zijn mening geen effectief centraal gezag meer heerst in het land.

Conclusie/voorzicht

Het nieuwe EG-vredesplan is strijdig met de strategische belangen van Servië. De kans op een doorbraak in de richting van een politieke oplossing voor de tegenstellingen in Joegoslavië lijkt onverminderd klein. De bij het overleg betrokken partijen blijven echter nog steeds proberen de verantwoordelijkheid voor een mislukking van het vredesoverleg van zich af te schuiven. Naar verwachting zal de strijd in Kroatië onverminderd voortduren.